

Win-win-ratkaisut planetaaristen rajojen kunnioittamiseksi ja globaalin epävakauden sietokyvyn vahvistamiseksi

Tulevaisuusvaliokunta

20.2.2026

Nora Fagerholm, professori, Turun yliopisto

Kari Jalonen, johtava tutkija, Demos Helsinki

Ilmastonmuutoksen hillintä ja luontokadon pysäyttäminen ovat kohtalonkysymyksiä

Globaalisti kaikki keskeiset ekosysteemimme ovat vaarassa romahtaa.

Pitkällä aikavälillä ympäristöriskit ovat merkittävimpiä.

Niihin vastaaminen luo pohjan myös muihin kriiseihin vastaamiselle ja varmistaa taloudellisen vakauden ja Suomen turvallisuuden.

Ympäristökriisit ovat paikallisia. Suomen politiikka ratkaisee.

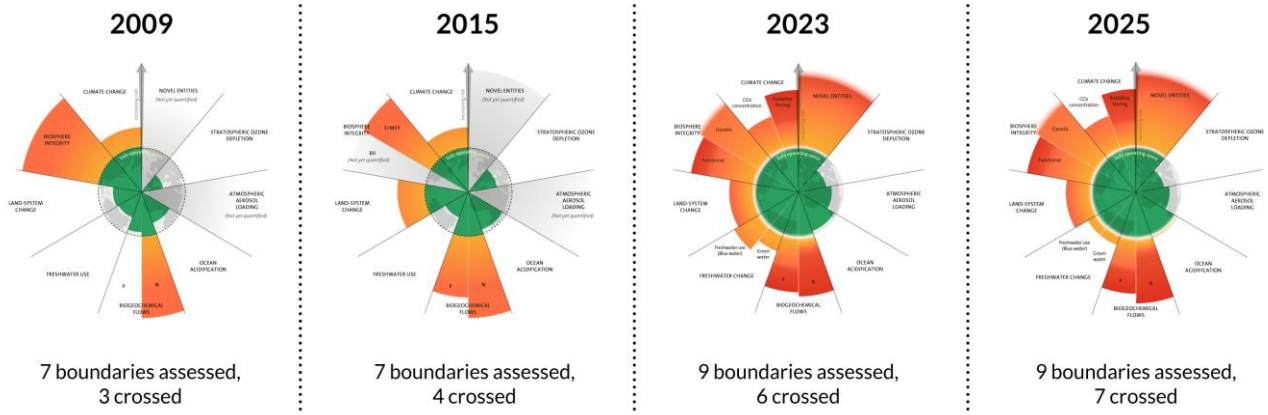

Planetaariset rajat; Stockholm Resilience Centre

World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2024-2025

must Enabling multispecies transitions

strateginen TUTKIMUS

Mitä ovat win-win-ympäristöratkaisut?

Win-win-ympäristöratkaisut = toimia tai päätöksiä, jotka vaikuttavat positiivisesti sekä luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon että yhteen tai useampaan muista kuvion päämääristä.

Niiden muodostamat yhteishyödyt vahvistavat Suomen vaurautta, riippumattomuutta ja ekologista eheyttä myös tilanteessa, jossa kansainvälinen yhteistyö heikkenee ja kansalliset prioriteetit muuttuvat.

Win-win-ratkaisut vaativat johdonmukaisuutta, johtajuutta ja aktiivisia toimia

Win-win-ratkaisut kuvaavat positiivisia polkuja aikamme monimutkaisiin kriiseihin vastaamiseksi.

Niiden toteuttaminen edellyttää yhteiskunnan laajuisia toimia, joiden edistämisessä valtiolla on tärkeä ohjausrooli. Tarvitaan:

1. Johdonmukaisia ja koordinoituja politiikkatoimia
2. Vapaaehtoisten mekanismien vaalimista
3. Yhteistyön vahvistamista eri sektorien välillä
4. Julkisten ja yksityisten investointien ohjausvaikutusta
5. Tutkimus- ja innovaatiorahoitusta

Kolme esimerkkiä win-win-ympäristöratkaisuista, joista jo nyt hyödymme:

1. Kaupunkien viherinfastruktuuri
2. Tuulivoiman lisärakentaminen
3. Soiden ennallistaminen

Win-win 1: Kaupunkien viherinfrastruktuuri

Kaupunkien viherinfrastruktuuri – kuten puistot, pihojen ja katujen puut, kaupunkimetsät, viherpainanteet ja biosuodattimet, viherkatot ja -seinät sekä viljelypalstat ja yhteisöpuutarhat – vahvistaa yhteiskuntamme kykyä sietää ympäristö- ja talouskriisejä.

Vahvistuvat yhteishyödyt

- Lieventää ilmastonmuutoksen vaikutuksia, tukee yhdyskuntien ja yhteisöjen resilienssiä
- Suojelee ja ennallistaa elinympäristöjä, vahvistaa ihmisten ja muun luonnon yhteishyvinvointia
- Tukee liikkumista ja virkistäytymistä, parantaa hyvinvointia ja terveyttä, säästää terveydenhuollon resursseja
- Luo työpaikkoja, edistää innovaatioita, vähentää riippuvuutta rakennetuista ratkaisuista
- Suojaa kriittistä infrastruktuuria, täydentää ruokaturvaa, vahvistaa yhteisöjen kriisinkestävyyttä

Tukevat politiikkaratkaisut

1. Johdonmukaiset ja koordinoidut politiikkatoimet
2. Vapaaehtoiset mekanismit
3. Yhteistyön vahvistaminen
4. Julkiset ja yksityiset investoinnit
5. Tutkimus- ja innovaatiorahoitus

Yhteiskunnallinen toiminta

Viranomaisten tuki suojelu- ja ennallistamistavoitteiden edistämiseen eri tasoilla

Kuntien ja kaupunkisuunnittelijoiden tuki viherinfrastruktuurin kehittämiseen yhteistyössä ympäristöviranomaisten ja kaupunkilaisten kanssa

Julkisen ja yksityisen sektorin investoinnit viherinfrastruktuuriin innovaatioiden ja työpaikkojen luomiseksi.

Kaupunkiluonto strategisena osana turvallisuussuunnittelua

Win-win 2: Tuulivoiman koordinoitu rakentaminen

Tuulivoiman lisärakentaminen vahvistaa ympäristön lisäksi kansantaloutta ja turvallisuutta, kun se yhdistetään integroituun maankäyttöön ja pitkäjänteiseen energia-, teollisuus-, ja ympäristöpolitiikkaan.

Vahvistuvat yhteishyödyt

Pienentää energiajärjestelmän hiilijalanjälkeä, tukee vihreälle siirtymälle tärkeän vetytalouden edistystä

Huolellinen suunnittelu huomioi luonnon monimuotoisuuden ja tukee luonnonarvomarkkinoiden kehitystä

Tukee energiamurrosta ja uusia innovaatioita, luo työpaikkoja ja tasaa energian hintoja, vahvistaa kilpailukykyä

Lisää energiaomavaraisuutta, pienentää energiajärjestelmän haavoittuvuutta, vahvistaa valvontajärjestelmiä

Tukevat politiikkaratkaisut

1. Johdonmukaiset ja koordinoidut politiikkatoimet
2. Vapaaehtoiset mekanismit
3. Yhteistyön vahvistaminen
4. Julkiset ja yksityiset investoinnit
5. Tutkimus- ja innovaatiorahoitus

Yhteiskunnallinen toiminta

Viranomaisten tuki energiamurrokseen pitkäjänteisellä teollisuus- ja energiapolitiikalla sekä tarvittaessa kannustimilla

Energiayritysten yhteistyön vahvistaminen luonnon monimuotoisuuden asiantuntijoiden kanssa

Luonnonarvomarkkinoiden vakiinnuttaminen energiasektorille

Tutkijoiden ja turvallisuusviranomaisten yhteistyö tuulivoiman roolin vahvistamiseksi puolustuksen tukena

must
Enabling multispecies transitions

strateginen TUTKIMUS

Win-win 3: Soiden ennallistaminen itärajalla

Suurmittakaavainen soiden ennallistaminen hyödyttää sekä luontoa että yhteiskuntaa ja on herättänyt kiinnostusta erityisesti Suomen itärajalla. Vihreä este kytkeytyy ojitettujen soiden palauttamiseen erityisesti Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa vettämällä niitä takaisin luonnontilaisiksi.

Vahvistuvat yhteishyödyt

- Tukee strategista maanpuolustusta
- Suojelee ja ennallistaa elinympäristöjä, edistää ekologista kytkeytyneisyyttä, puhdistaa vesistöjä
- Vahvistaa hiilinieluja ja hillitsee ilmastonmuutosta
- Tukee alueellista taloudellista kehitystä, luo työpaikkoja ennallistamishankkeissa, suojelutyössä ja luontomatkailussa
- Tarjoaa virkistysalueita ja edistää hyvinvointia
- Luo alueellista turvallisuuden tunnetta

Tukevat politiikkaratkaisut

1. Johdonmukaiset ja koordinoidut politiikkatoimet
2. Vapaaehtoiset mekanismit
3. Yhteistyön vahvistaminen
4. Julkiset ja yksityiset investoinnit
5. Tutkimus- ja innovaatiorahoitus

Yhteiskunnallinen toiminta

Poliittinen tuki ja rahoitus laajamittaiseen soiden ennallistamiseen sekä yksityisillä että valtion mailla sekä pitkäaikaiseen ekologiseen seurantaan

Ympäristö- ja turvallisuusviranomaisten yhteistyö ekologisten tavoitteiden ja strategisten maanpuolustustarpeiden tasapainottamisessa

Aluekehitysorganisaatiot ja paikallisyhteisöt keskeisessä roolissa työpaikkojen ja kestävän luontomatkailun luomisessa

must
Enabling multispecies transitions

strateginen TUTKIMUS

Win-win-ratkaisut ovat toteutettavissa suunnitelmallisella toiminnalla

Esittelemämme esimerkit muotoutuvat jo valtion, kuntien, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyönä.

Niiden vahvistaminen ja ohjaus on teidän käsissänne.

Kiitos ajastanne!

Nora Fagerholm
Professori
Turun yliopisto
nora.fagerholm@utu.fi

Kari Jalonen
Johtava tutkija
Demos Helsinki
kari.jalonen@demoshelsinki.fi

Monilajisen murroksen mahdollistaminen kaupungeissa ja seutukunnissa (MUST) https://must-project.fi/